СТАНОВИЩЕ

от професор доктор на науките Севдалина Илиева Димитрова, професор в ПН 3.7. „Администрация и управление“ за дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор”, ПН 3.7 „Администрация и управление”, докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство” на тема: „Лидерски потенциал на педагогическите специалисти в професионалните гимназии като Центрове за високи постижения“, разработен от докторант Кристияна Георгиева Иванова

Настоящото становище е изготвено въз основа на Заповед на Ректора на ВСУ “Черноризец Храбър” № 623 от 01.10.2026 г. за назначаване на научно жури

1. Обща характеристика и оценка на дисертационния труд

Днес, когато информационните технологии и дигитализационните процеси във всички сфери на обществения живот, съпътствани от бързото навлизане на изкуствения интелект, повече от всякога изправят професионалното образование и обучение пред необходимостта от формирането на професионалните компетентности и компетенции успоредно с изграждането на лидерски потенциал. А това предизвикателство само по себе си е в съответствие с колективната квалификация като модел за управление на човешките ресурси в отговор на нарастващите изисквания на обучаемите. Повече от всякога педагогическите специалисти, освен професионалните компетентности и компетенции следва да притежават лидерски качества, за да мотивират обучаемите в съответствие с изискванията на триъгълника „знание-наука-бизнес“, заложен в развитието и утвърждаването на Центровете за върхови постижения в професионалното обучение и образование (ЦВППОО), което детерминира актуалността на изследвания в представения дисертационен труд научен проблем, произтичащ от необходимостта за идентифициране, структуриране и развиване на ключовите компетенции и лидерски потенциал на педагогическите специалисти в контекста на редица инициативи за постигане на върхови изследвания. Съобразно това е

дефинирана и изследователската теза и формулираните две подтези на основата на приложимостта на трикомпонентен модел за развитие и изграждане на лидерски потенциал в образователната сфера, чиято защитимост е посредством научно обоснованата цел на научните търсения на докторанта в представения дисертационен труд, а именно разработване на модел за развитие на лидерски потенциал, апробиран в ПГЗ „Тодор Рачински“ в гр. Ген. Тошево, чието развитие е признато като ЦВП за което допринася обстоятелството, че докторантът е директор на тази ПГЗ. Постигането на така поставената изследователска цел е посредством на решаването на шест конкретизирани научноизследователски задачи, обект и предмет на изследвания чрез приложимостта на подходяща методология. И всичко това при ясно очертани и конкретизирани допустими ограничения на научните изследвания. В отговор на посоченото дисертационният труд запълва съществуващите празноти в научното познание и приложното поле на формиране на лидерски потенциал у педагогическите специалисти в съответствие с техните професионални компетентности и компетенции, адекватни на потребностите на образователния пазар и на пазара на труда. Получените научни и научно-приложни резултати са в потвърждение на съответствието на темата на дисертационния труд със съдържанието на разработката.

Избраната методика на изследване при разработването на дисертационния труд е основана на общопориложимите на научното познание методи и инструментариум – теоретични и емпирични. Получените крайни резултати от изследването са посочени в завършен вид, което е постигнато в рамките на 217 страници, в т.ч. 11 таблици, 38 фигури и 4 приложения. Използваната литература включва 122 източника, чиято научно-приложна стойност и авторитет на авторите не подлежи на съмнение**.**

Дисертационният труд следва класическата структура – списък на таблици, списък на фигури, съкращения, увод, три глави, заключение, използвана литература и приложения. Структурата отговаря на целта и поставените за решаване задачи. Обобщенията и изводите в края на всяка глава са в подкрепа на решимостта на научноизследователските задачи, доказуемостта на изследователската теза и работната хипотеза и постигането на целта на научните търсения на докторанта.

Изследванията, анализите, модела, методиките и предложенията на докторанта са в подкрепа на съответствието на дисертационния труд към изискванията за проблемност и доказване на новост при извеждането на научните и научно-приложните резултати от изследванията в него, чиято положителна оценка не подлежи на съмнение.

2. Характеристика на научните и научно-приложните приноси в дисертационния труд. Достоверност на материала

Дисертационният труд е завършен, постигната е целта на изследването, научно-изследователските задачи са решени. Изложението е в логическа последователност, аналитично, базирано на подходяща специализирана литература и фактологически източници. Проучена е необходимата и в достатъчна степен специализирана литература и нормативна база на изследваната проблематика. Изследванията се основават на добрите практики, тенденции и приоритети при развитието на професионалните компетентности и компетенции и изграждането на лидерски потенциал на у педагогическите специалисти в професионалните гимназии, утвърдени като ЦВП. В подкрепа на това ми твърдение са получените научни и научно-приложни резултати в дисертационния труд и направените предложения от докторанта, които приемам и се солидаризирам.

3.1.Научни резултати:

3.1.1. Доразвито е и е обогатено теоретичното знание с авторова понятийна рамка на учителя лидер в ЦВП чрез социално-психологически, управленски и прагматичен компонент.

3.1.2. Генерирано е ново знание за формиране на лидерски потенциал у педагогическите специалисти в ПГ като ЦВП чрез защитимостта на научната концептуална платформа на трикомпонентният модел за лидерски потенциал, в който са интегрирани класическите и съвременните теории по лидерство със спецификите на професионалното образование и обучение.

3.2. Научно-приложни резултати:

3.2.1. Проведено е емпирично изследване на основата на съвременен инструментариум за експертна оценка на лидерския потенциал в ЦВП като научно е обоснована връзката между личностното развитие на педагогическите специалисти с лидерския потенциал, формиране на култура на доверие, участие, партньорство и възможност за практическа инициатива.

3.2.2. Създаден е концептуален Модел за развитие на лидерския потенциал на педагогическите специалисти, апробиран в ЦВП, позволяващ систематизирането и синтезирането на конкретни мерки и политики за създаване на политика за развитие на лидерския потенциал на учителите в ЦВП, чиято приложимост е адаптивна на конкретната организационна и професионална среда.

Научните и научно-приложните резултати от извършените изследвания в дисертационния труд се свеждат до доказване с нови средства на съществени и нови страни в съществуващи научни проблеми и теории. С тях се дообогатява теорията по лидерство и се разширява познанието за формиране на лидерски потенциал на педагогическите специалисти в професионалното образование и обучение в ЦВП.

Разработеният и апробиран модел за развитие на лидерски потенциал на педагогическите специалисти позволява рационализирането на решенията за ефективно професионално образование и обучение съобразно изискванията на пазара на труда и европейските инициативи за учене през целия живот.

Резултатите от извършените в дисертационния труд изследвания представляват лично дело на докторанта и очертават значимостта на постигнатите приноси за теорията и практиката на формиране на лидерски потенциал на педагогическите специалисти. Те могат да послужат като методологическа основа за по-нататъшната научно-изследователска работа на докторант Кристияна Иванова.

3. Автореферат и публикации по дисертационния труд

Авторефератът отразява релевантно структурата и съдържанието на дисертационния труда и акцентира върху най-важните моменти, резултати и изводи от изследването.

По темата на дисертационния труд са посочени пет публикации в Годишника на научните трудове на ВСУ и професионални списания. Публикациите са самостоятелни и са в направлението на научните изследвания на автора. Показват задълбоченост и обхватност при подготовката и извършването на научно-изследователския процес. В потвърждение е представената справка за МНИ за ОНС „доктор“, съгласно която точковият еквивалент е 100 т. при изискуеми 80 т.

В хода на процедурата не ми е известно за постъпили писмени мотивирани сигнали за плагиатство. Не съм установила в хода на рецензирането, съобразно компетенциите ми и достъпните ми източници плагиатство в материалите, предоставени по процедурата.

4. Критични бележки и препоръки

Положителните страни на дисертационния труд не изключват и някои допуснати пропуски в него, систематизирани по-скоро като препоръки:

- целесъобразно е броят на конкретизираните изследователски задачи да е по-ограничен в съответствие със структурата на дисертационния труд, което позволява по-лесното и точно осмисляне на тяхната решимост;
- в бъдеще докторантът да насочи публикационната си активност към издания, реферирани и индексирани в световната научна мрежа.

Посочените бележки са с дискусионен или технически характер, имат препоръчителен характер. С тях не се намаляват достойнствата на дисертационния труд, но недопускането им би допринесло за по-голяма конкретика на изследванията и изводите.

5. Заключение

Дисертационният труд, разработен от докторант Кристияна Георгиева Иванова е завършен и оформен научен труд от изследването на актуален за професионалното образование и обучение проблем с акцент на лидерския потенциал на педагогическите специалисти. Постигнати са значими научни и научно-приложни резултати, доказващи способността на докторанта самостоятелно да разработва важни за теорията и практиката въпроси, свързани с професионалната компетентност и лидерски качества в ЦВП. Разработен е в съответствие с изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България за придобиване на образователна и научна степен "Доктор", Правилника за неговото прилагане и нормативната уредба на ВСУ "Черноризец Храбър".

6. Оценка на дисертационния труд

Отчитайки постигнатите научни и научно-приложни резултати в дисертационния труд, достойнства и досегашната успешна научно-изследователска дейност на докторанта, давам своята **положителна оценка** на дисертационния труд на тема „Лидерски потенциал на педагогическите специалисти в професионалните гимназии като Центрове за високи постижения", разработен от докторант Кристияна Иванова. **Предлагам на многоуважемите членове на научното жури** присъждането на образователна и научна степен „доктор" в област на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки", професионално направление 3.7. „Администрация и управление", докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалнто производство" на Кристияна Гергиева Иванова.

28.10.2026 год. Член на научното жури:

гр. Велико Търново проф д.н. Севдалина Димитрова